

MEMPHIS FEATURES EN NTR PRESENTEREN

NIEUW LICHT HET RIJKSMUSEUM EN DE SLAVERNIJ

EEN FILM VAN IDA DOES

MEMPHIS FEATURES EN NTR PRESENTEREN NIEUW LICHT – HET RIJKSMUSEUM EN DE SLAVERNIJ EEN FILM VAN IDA DOES

SCENARIO & REGIE IDA DOES DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY JURGEN LISSE NSC ADDITIONELE CAMERA MILTON KAM · FERNANDO BARRIENTOS · RICKY CRAMER · JEFFRIM ROTHUIZEN · DEEN VAN DER ZAKEN NSC CELUID DENNIS KERSTEN
MARK WESSNER · CLAAS MEIER · SANDER DEN BROEDER · JAMEY RESO · WOUTER VELDHUIS · GASTON WALLÉ ACTEURS MARCO LEKAN OLAWALE TAPPI · AMA GLORIA ANIM · BRIDGET ASIÉDU
CASTING & ART DIRECTION FICTIE DEBORA NOORDWIJK EDITOR CAMILLE DOES COMPOSISTE RONALD SNIJDERS COMPOSITIE & ZANG TITELSONG SABRINA STARKE SOUND DESIGN & MIXAGE JEROEN NADORP COLORIST BRIAN KRIJGSMAN
PRODUCTIELEIDER MATHIJS JORRITSMA COÖRDINEEREND PRODUCER NTR ASTRID PRICKAERTS REDACTIE NTR MARLOES BLOKKER EINDREDACTIE NTR OSCAR VAN DER KROON PRODUCTENTEN CÉCILE VAN EIJK · SHERMAN DE JESUS

NIEUW LICHT – HET RIJKSMUSEUM EN DE SLAVERNIJ IS EEN COPRODUCTIE MET NTR TOT STAND GEKOMEN MET STEUN VAN NPO-FONDS · VSB FONDS · FONDS 21 · AMSTERDAMS FONDS VOOR DE KUNST · STICHTING DEMOCRATIE & MEDIA · PRINS BERNHARD CULTUURFONDS · MONDRIAAN FONDS © MMAXI MEMPHIS FEATURES / NTR WWW.MEMPHISFILM.NL

MEMPHIS
FEATURES

ntr:

npo
fonds

VSbFonds
samen doet men

FONDS 21

AK
amsterdams
fonds voor de
kunst

CO
Democratie & Media
Stichting
Democratie & Media

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

M

KORT SYNOPSIS

NIEUW LICHT – HET RIJKSMUSEUM & DE SLAVERNIJ

Wat gebeurt er als het belangrijkste nationale museum de blik op de Nederlandse slavernijgeschiedenis richt? Daarover gaat Nieuw licht, een hoogst actuele documentaire van regisseur Ida Does over de wording van de slavernijtentoonstelling in het Rijksmuseum. Deze film laat van heel dichtbij zien hoe pijnlijk en wrang, maar tegelijkertijd helend en bevrijdend het samenstellen van die tentoonstelling is. Zeker dankzij de inbreng van mensen met roots in zowel de West als de Oost. In Nieuw licht zien we wat het betekent als een museum zichzelf opnieuw uitvindt.

TELEVISIE-UITZENDING

15 februari 2021, 20.25, NPO2 (NTR)

Herhaling: 16 februari 2021, 14.25, NPO2 (NTR)

LENGTE

55 minuten

PUBLICITEIT

Herrie Film & TV, 020 486 82 12

Noortje van de Sande, noortje@herrie.com

Roos de Soete, roos@herrie.com

BOEKINGEN & SPECIALE VERTONINGEN

Memphis Features

Mathijs Jorritsma, 030 233 20 23, mathijsjorritsma@memphisfilm.net

Full Color Entertainment

Peggy Gemerts, 06 48 49 12 19, info@fullcolor-ent.com

PRODUCENT

Memphis Features

Cécile van Eijk & Sherman De Jesus

030 233 20 23, cvaneijk@memphisfilm.net

www.memphisfilm.net

WEBSITE

www.nieuwlichtdefilm.nl

FACEBOOK

www.facebook.com/nieuwlichtdefilm

LANG SYNOPSIS

NIEUW LICHT – HET RIJKSMUSEUM & DE SLAVERNIJ

‘Het Rijksmuseum moet zichzelf opnieuw uitvinden’

Wat gebeurt er als het belangrijkste nationale museum de blik op de Nederlandse slavernijgeschiedenis richt? Daarover gaat Nieuw licht, een hoogst actuele documentaire over de wording van de slavernijtentoonstelling in het Rijksmuseum. ‘Het Rijksmuseum moet zichzelf opnieuw uitvinden,’ aldus Valika Smeulders, hoofd geschiedenis bij het museum. Nieuw licht laat van heel dichtbij zien hoe pijnlijk en wrang, maar tegelijkertijd bevrijdend zo’n proces kan zijn. Zeker dankzij de inbreng van mensen met roots in zowel de West als de Oost.

Taco Dibbits, directeur van het Rijksmuseum, zegt het duidelijk: dat we geen slavernij-gerelateerde objecten in huis zouden hebben, mag geen excuus zijn om er geen tentoonstelling over te maken. Een speciaal samengesteld nieuw team – bestaande uit twee witte en twee zwarte conservatoren – duikt de archieven in en bekijkt sommige objecten voor de eerste keer, en andere in een totaal ‘nieuw licht’. Zo beseffen de conservatoren voor het eerst wat de metalen halsbanden betekenen, die in het depot te boek stonden als ‘hondenhalsbanden’ – maar dat niet zijn. Het museum krijgt tevens een voetblok geschonken, dat al die eeuwen bewaard is gebleven. Het blijkt een gruwelijk object, waarin slaafgemaakten in voormalig Nederlands-Brazilië zij aan zij konden worden geboeid.

De conservatoren kijken ook met andere ogen naar objecten waar ze al tientallen, soms wel honderden keren eerder naar hebben gekeken. De zwarte jongen met de rode mantel, tussen dertig witte schutters op een 7,5 meter breed schuttersstuk van Hollandse meester Bartholomeus van der Helst uit 1640 bijvoorbeeld. Geschilderd in de beginjaren van Nederlandse mensenhandel. Waarom heeft ze die jongen nooit eerder gezien, vraagt senior conservator Eveline Sint Nicolaas zich af. ‘Hoe kan het dat je héél vaak langs hetzelfde schilderij kunt lopen, en toch iets niet kunt zien?’ Ook zij is zich bij het samenstellen veel meer bewust van haar eigen huidskleur, eurocentrische manier van kijken en visuele bagage. ‘Alles is anders bij deze tentoonstelling.’ Het bewuste jongetje krijgt van regisseur Ida Does uiteindelijk een bevrijdende rol in de documentaire. Hij is niet langer iemands bezit, maar krijgt de rol die hij had kunnen hebben in een wereld zonder slavernij.

Ondertussen brengt Nieuw licht ook de culturele achtergrond in beeld van een aantal objecten die tot de tentoonstelling gaan behoren. We reizen af naar Suriname en Sint-Eustatius, waar veel Nederlandse plantages waren. Waarom is daar dan zo weinig van terug te vinden in het Rijksmuseum? Raimie Richardson, Amsterdammer die afstamt van slaafgemaakten op Sint-Eustatius, legt uit waarom de ‘slavenkralen’ die hij geërfd heeft, ook deel van de tentoonstelling moeten worden. De kralen golden ooit als betaalmiddel onder de slaafgemaakten, maar werden, volgens de overlevering, uit vreugde in zee geworpen toen op 1 juli 1863 de Emancipatiewet werd ingevoerd. Tot op de dag van vandaag spoelen de kralen aan als het stormt. Het levert fascinerende scènes op die niet alleen de conservatoren van het Rijksmuseum, maar ook iedere kijker een nieuw inzicht geven in dit gedeelte verleden.

Regisseur Ida Does wisselt documentaire en poëtische beelden met elkaar af, daarmee geeft zij het verleden een bijzondere emotionele reikwijdte. Zo is er het verhaal van Mama Pansa, een marron in Suriname die vrijheid zocht door het plantageleven te ontvluchten, en rijst in haar haren vlocht om ook in het nieuwe leefgebied voedsel te kunnen verbouwen. Aan dat verhaal geeft de regisseur een eigentijdse, haast magische draai, die voelbaar maakt: het slavernijverleden werkt nog altijd door in onze huidige samenleving. En: de manier waarop we naar dat verleden kijken, is eindelijk aan het veranderen. Samen met nazaten van Surinaamse marrons proberen de conservatoren van het Rijkmuseum te bedenken hoe ze de 18e-eeuwse zijden kaart, waarop vluchtende vrouwen en kinderen te zien zijn, zullen tentoonstellen.

Het is exemplarisch voor het 'tweede verhaal' dat bij zoveel kunst in het Rijkmuseum kan worden verteld. 'De witte positie is niet de neutrale positie,' zegt conservator Maria Holtrop. Maar ook binnen de gelederen van het Rijkmuseum blijkt men soms moeilijk van die witte positie los te komen. Nieuw licht laat persoonlijke kantelmomenten en interne discussies over de tentoonstelling zien: zelfs de meest doorgewinterde conservatoren moeten erkennen dat ze tot dan toe een beperkt perspectief op de geschiedenis hebben gehad. In Nieuw licht zien we wat het betekent als een museum zichzelf opnieuw uitvindt. En als het perspectief eindelijk kantelt – letterlijk en figuurlijk.

DIRECTORS STATEMENT

In 2017 las ik in de krant dat het Rijksmuseum een tentoonstelling voorbereidde over de koloniale slavernij in Oost en West. Ik wist onmiddellijk dat ik daar een documentaire over wilde maken en nam nog diezelfde dag contact op met het Rijksmuseum. Ik voelde aan dat dit een belangrijk kantelmoment zou worden, niet alleen voor het museum, maar ook voor de Nederlandse geschiedschrijving.

Hoe zou de binnenwereld van het museum eruit gaan zien, nu het voor het eerst in zijn geschiedenis een tentoonstelling over slavernij ging maken? Zou men bereid zijn kwetsbaarheid te tonen, het eurocentrisme en de blinde vlekken te benoemen? Waar stond het museum in het nationaal debat over slavernij, racisme, diversiteit? En welke rol zouden de kunstwerken gaan spelen?

Ik ging op zoek naar antwoorden en het Rijksmuseum opende zijn deuren voor mij. In 2018 begon ik te filmen, zonder budget. Producent Memphis Features benaderde ik als producent en in 2019 kreeg het filmplan steun van de NTR en het NPO Fonds en konden we in productie. Andere fondsen gingen meedoen en er werd een impact programma ontwikkeld.

In het maakproces van de film koos ik voor verschillende vertellers. Personages die de film dragen: de -zwarte en de witte- conservatoren- en daarbij mensen met roots in Oost en West. De geleefde ervaring van directe nazaten van mensen die in slavernij hadden geleefd of daartegen in opstand waren gekomen, gaf mij als regisseur een historisch emotioneel kompas. De geschiedenis letterlijk aanraken kon door opnames op plantages in Suriname en op St. Eustatius.

In creatieve samenspraak met DOP Jurgen Lisse, ontwikkelde ik dramatische elementen met acteurs om het verhaal op een directere manier invoelbaar te maken. Een kantelende en magische realiteit van verleden en heden is daar het resultaat van.

Ik heb de afgelopen jaren veel tijd doorgebracht in de zalen van het Rijksmuseum. De Eregalerij, de Hollandse meesters, Rembrandt, het was iedere keer weer een esthetisch genot om tussen deze wereldberoemde werken te kunnen filmen. Tegelijkertijd was er bij mij ook altijd ongemak, want op de kunst van de elite zijn zwarte en bruine mensen slaafgemaakt, meestal zonder naam of persoonlijk verhaal. Ze staan daar op het schilderij, ter illustratie van de macht van de witte mensen op de voorgrond. Een (kijk)ervaring die blijft schijnen.

De ultieme inspiratie voor deze film heb ik opgedaan in de Nachtwachtzaal van het Rijksmuseum. Tijdens een van mijn researchbezoeken zag ik daar een blond meisje. Ze was er met haar vader, die voor de Nachtwacht bleef staan. Het meisje slenterde naar de imponerende Schutters van Bartholomeus van der Helst, rechts van de Nachtwacht. Daar bleef ze staan, op ooghoogte van een leeftijdgenoot uit de 17e eeuw: de onbekende Afrikaanse jongen op het schilderij. Ze bleef heel geconcentreerd naar hem kijken. Ik observeerde haar, op enkele meters afstand. Telkens als ik dacht dat ze weg zou lopen, bleef ze nog langer en nog langer staan.

Nu wist ik het zeker: dat schilderij zou in mijn film een belangrijke rol spelen. Tot de dag van vandaag weet ik niet waar zij naar keek en wat zij echt zag. Maar haar focus bevestigde mij in mijn keuze voor het mysterie in dat schilderij.

Deze film zal altijd speciaal blijven voor mij, om veel redenen. Het werd gemaakt in een tijd van wereldwijde schokkende gebeurtenissen. De corona pandemie, het thuiswerken en de sluiting van het museum, leidden tot grote beperkingen in het filmen. En dan de moord op George Floyd die wereldwijd leidde tot de Black Lives Matter demonstraties. Even pijnlijk als hoopvol.

Ida Does, januari 2021

FOTO: HESTER JONKHOUT

BIOGRAFIE IDA DOES

Ida Does is documentaire filmmaker en producent, wiens werk focust op de (koloniale) geschiedenis, kunst en cultuur, *social justice* en (Caraïbische) literaire pioniers. Haar werk is internationaal bekroond met meerdere filmfestival prijzen. Haar documentaire *Amsterdam, sporen van suiker* werd beste documentaire op het Caribbean Tales International Film

Festival in Toronto, waar zij ook de prijs voor beste vrouwelijke regisseur van kleur in ontvangst mocht nemen (2017). Haar prijswinnende film *Poetry is an island, Derek Walcott* is wereldwijd op meer dan 40 festivals en in theaters getoond. Eerder maakte zij onder andere *Sporen van smaragd*, *Vrede*, *herinneringen aan Anton de Kom* en de TV serie *Dromen van Curacao*. In *Hear her* spreekt ze zwarte vrouwen die werkzaam zijn in de Nederlandse media over hun ervaringen; het vormt een sterk pleidooi voor een inclusief media- en filmbeleid.

Eerder was Ida Does chef redactie bij het Nederlandstalig dagblad *Amigo Aruba*, hoofdredacteur bij *Mutyama*, tijdschrift voor cultuur en geschiedenis en eindredacteur bij Omroep West.

Momenteel werkt ze, met een team vrouwen aan een geïllustreerd jeugdboek over bijzondere historische vrouwen en maakt ze een filmisch portret over professor Philomena Essed, pionier in het denken over alledaags racisme in Nederland.

CREDITS

Scenario en regie	Ida Does
Producent	Memphis Features Cécile van Eijk, Sherman De Jesus
D.O.P.	Jurgen Lisse NSC
Additionele camera	Milton Kam, Fernando Barrientos, Ricky Cramer Jefrim Rothuizen, Deen Van Der Zaken NSC
Geluidsopnamen	Dennis Kersten, Mark Wessner, Claas Meier Sander Den Broeder, Jamey Reso, Wouter Veldhuis, Gaston Wallé
Montage	Camille Does
Originele muziek	Ronald Snijders
Titelsong “Learn to Love”	Sabrina Starke
Sound design & mixage	Jeroen Nadorp
Affiche ontwerp	Iris Kensmil (schilderij) & Haller Brun (typografie)

Iris Kensmil

Maakte het schilderij voor het affiche van Nieuw licht.

Iris Kensmil maakt olieverfschilderijen, tekeningen en installaties. Haar werk richt zich op de geschiedenis van de emancipatie van de zwarte mens. Zo schilderde ze bijvoorbeeld een portret van burgerrechtenactivist Marcus Garvey.

Iris Kensmil won in 2004 de Wim Izaksprijs en vertegenwoordigde samen met Remy Jungerman in 2019 Nederland tijdens de Biennale van Venetië.

Ronald Snijders

Compositie en uitvoering van de soundtrack van Nieuw licht.

Ronald Snijders werd geboren in 1951 te Paramaribo, als zoon van de bekende componist, dirigent en fluitist Eddy Snijders. In 1970 vertrok hij vanuit Paramaribo naar Nederland om in Delft civiele techniek te studeren, maar koos uiteindelijk voor de muziek. Hij won de persprijs van het NOS Jazzconcours en bracht meer dan 50 cd's uit, waaronder een 20 cd box die de Touch of jazz award won.

Sabrina Starke

Compositie en zang van de titelsong van Nieuw licht: Lean to Love.

Sabrina Starke begon als zangeres in een reggaeband en koos in 2005 voor een solocarrière. In oktober 2008 verscheen haar solo-debuutalbum, getiteld Yellow brick road, en tekende ze een meerjarig contract bij het beroemde Amerikaanse jazzlabel Blue Note. In de lente van 2013 verscheen Starke's vierde album Lean on me, waarop zij repertoire zingt van Bill Withers. Het album ontving in oktober van dat jaar een Radio 6 Soul & Jazz Award voor beste album. Haar vijfde album, getiteld Sabrina Starke, kwam uit in 2015.

Release ***Learn to Love***, geschreven en geproduceerd door Sabrina Starke, op vrijdag 19 februari onder haar eigen label Star K Records, op alle streaming services.

IMPACT & EDUCATIE

Nieuw licht – het Rijksmuseum en de slavernij omvat de documentaire (55 minuten) en daarnaast een impactprogramma. Het impactprogramma bestaat onder andere uit een aantal fragmenten plus enkele korte filmpjes uit de film, en uit het materiaal van *the cutting room floor*.

Bij de korte filmpjes zijn leskaarten ontwikkeld door ThiemeMeulenhoff. Dat materiaal wordt beschikbaar gesteld aan docenten en scholen, via het educatieve platform Thiemo.

De film en alle het educatieve materiaal is beschikbaar via de website. Ook het Rijksmuseum integreert dit in hun educatieve omgeving.

Samenwerking met ThiemeMeulenhoff & educatieve afdeling Rijksmuseum
Platform Thiemo: <https://thiemo.thiememeulenhoff.nl/>

Via een netwerk van stakeholders wordt de film ingezet in verschillende vormen van educatie.

Er worden tevens livecasts georganiseerd met nagesprek na uitzending en/of vertoning(en).

Website www.nieuwlichtdefilm.nl

COMPANY PROFILE - MEMPHIS FEATURES

Memphis Features is een zich voortdurend vernieuwend Film- en New Media productiebedrijf. Bijna dertig jaar produceren wij sterke, prijswinnende internationale (auteurs-) documentaires en films voor televisie en theater. Films met grote sociaal-maatschappelijke betrokkenheid en impact en een diversiteit aan onderwerpen zoals: kunst, fotografie, literatuur, migratie en geschiedenis. Memphis werkt samen met alle publieke omroepen in Nederland en met verschillende Europese partners. Het doel is een krachtige en positieve bijdrage te leveren aan de veranderende samenleving.

Recente filmografie

- The Photograph (2021, 98', documentaire) van Sherman De Jesus
- Nieuw Licht – het Rijksmuseum en de slavernij (2021, 55', documentaire) van Ida Does
- De Wijde Wereld (2019, 56', documentaire) van Sherman De Jesus
- Het Voorval – Armando en de mythe (2018, 70', documentaire) van Sjors Swierstra en Roelof Jan Minneboo
- Zie Mij Doen (2018, 85', documentaire) van Klara Van Es

www.memphisfilm.net

